

Remissammanställning för
Dagligvarubutiker

Version 4.0

2023-06-30

Svanenmärkta dagligvarubutiker – Remissvar

079, version 4.0, 2023-06-01

1	Sammanfattning	1
2	Om remissen	1
3	Kommentarer till kriterierna.....	2
3.1	Allmänna kommentarer	2
3.2	Definition av produktgruppen.....	6
3.2.1	Vad kan Svanenmärkas?	6
3.2.2	Vad krävs för att bli Svanenmärkt?	6
3.3	Kommentarer till de enskilda kraven.....	6
3.3.1	Butiken.....	6
3.3.2	Kapitel 1 – Sortiment	6
3.3.3	Kapitel 2 – Matsvinn	18
3.3.4	Kapitel 3 – Energi och klimat.....	19
3.3.5	Kapitel 4 – Avfall	27
3.3.6	Kapitel 5 – Inköp	29
3.3.7	Kapitel 6 – Butikens transporter vid e-handel	29
3.3.8	Kapitel 7 – Ledningens ansvar.....	31

1 Sammanfattning

Revidering av kriterier för dagligvarubutik har genomförts genom ett pilotprojekt med syfte att testa nya arbetssätt och se om man på 7 månader kan arbeta fram och få reviderade kriterier beslutade. Arbetet har därmed inte följt normala rutiner med undantag för remissförfarandet.

Förslag till generation 4 av kriterierna för dagligvarubutiker har varit ute på remiss under perioden 2 februari 2023 och 2 april 2023. Remissvaren sammanställs i detta dokument där Nordisk Miljömärkning också har lämnat kommentarer på dessa svar och beskrivit vilka justeringar som gjorts efter remiss.

Remissen skickades ut till 396 instanser i Norden och totalt mottogs 20 svar, vissa av dem muntligt.

Alla föreslagna krav har inte fått kommentarer, men flest kommentarer har mottagits under sortiment och energi vilket också är de områden vi efterfrågade särskilt svar på i remissbrevet.

Efter samråd har ett antal justeringar gjorts i kriterierna.

De mest centrala justeringarna är:

- Lägre gränsvärde för försäljningsandel ekologiskt/MSC-märkt.
- Tagit bort krav om avskogningsfritt kött
- Lagt till krav på rapportering av mängd matsvinn
- Tagit bort krav på rapportering av inköpt elektricitet
- Lyft krav om energianalys och handlingsplan till obligatoriskt
- Lyft åtgärder från listan över klimatåtgärder till obligatoriska krav
- Lagt till krav om reducering av förpackningar
- Den totala poäng som ska uppnås har justerats ned i förhållande till nivå i remissförslaget.

2 Om remissen

Denna remiss avser reviderade kriterier för produktgrupp: Dagligvarubutiker.

Detta revideringsarbete har skett genom ett pilotprojekt, med det huvudsakliga syftet att testa nya arbetssätt inom kriterieutveckling, med mål att på sju månader ta fram och få nya kriterier beslutade. En projektgrupp har ansvarat för skrivandet av kriterierna och dessa har projektgruppen löpande förankrat med en nordisk förankringsgrupp. I projektgruppen representeras Sverige och Island som idag är ensamma om att ha butikslicenser.

I och med syftet att tänka nytt så har man frångått normala rutiner, med undantag för remissen då denna som vanligt har pågått under 60 dagar. Remissen pågick från 2 februari till 2 april.

Krav som man särskilt önskade synpunkter på:

- Gränsvärde andel ekologiskt
- Gränsvärde andel miljömärkt
- Närproducerade varor
- Avskogningsfritt kött
- Klimatåtgärder

I denna sammanställning är alla kommentarer insamlade och besvarade av Nordisk Miljömärkning. Syftet är, förutom att samla in alla kommentarer, att visa hur externa synpunkter har påverkat kraven. Nordisk Miljömärkning är tacksam för alla svar som hjälper oss i vår utveckling. Nordisk Miljömärkning har även i största möjliga mån hanterat remissvar som inkommit efter 2 april.

Remissen gick ut till följande antal mottagare:

Sverige: 121
Norge: 110
Finland: 95
Danmark: 68
Island: 2

3 Kommentarer till kriterierna

De enskilda kommentarerna från remissinstanser samlas och grupperas i detta avsnitt och följer siffrorna på kraven remissutkastet till kriterier. En del remissinstanser har kommenterat flera områden i remissutkastet och kommentarer är indelade efter tema. Nordisk Miljömärkning har svarat på remisskommentarerna och det har gjorts gemensamt om det finns flera rådgivande organ som har kommenterat på samma tema.

3.1 Allmänna kommentarer

Nemlig.com

Nemlig.com takker for muligheden for at afgive høringssvar for Svanemærkets kriterieforslag version 4.0 for dagligvarebutikker. Standarden for dagligvarebutikker er nu nået til sin version 4.0, som betyder, at kriterierne over næsten to årtier, har haft mulighed for at opsamle viden og erfaringer til at omstille dagligvarebutikker i en relevant grøn retning.

Dagligvarernes indsats for miljø og bæredygtighed bliver kraftigt intensiveret de næste par år frem mod 2025 og 2030. Handlen skal imødekomme en hastig voksende efterspørgsel efter klima- og bæredygtighedsrapportering fra lovgivningen (EU CSRD), øget kontrol i leverandørkæden både op og ned i kæden for miljø og menneskerettigheder (EU CSDD), due diligence af afskogningsprodukter (EU forordning for kaffe, soya, palmeolie, chokolade, bambus – i alt 7 produkter) og EU Producentansvar for at udvikle emballager i en cirkulær retning. Så er der kraftigt voksende forventninger fra myndigheder og forbrugere, at markedet og dagligvarehandlen tilbyder flere varer, der understøtter et mere klimavenligt forbrug, især at putte flere bælgfrugter og plantebaserede fødevarer på butikshylderne.

Generelle kommentarer

Nemlig.com overvejer en Svanemærkning, hvis standarden evner at bidrage til at udvikle forretningen i en konstruktiv og mere grøn og klimavenlig retning. Vi er dog i tvivl om standarden er målrettet en online supermarked som er i nemlig.com's størrelse, men mere er for svanemærkning af mindre butikker.

Høringsforslaget har gode takter, som fx pointtildeling for at imødekomme butikkernes forskellighed og med kriterier, som er relevante at stille i sammenhæng til bæredygtighed. Desværre er point alt for generelt fastsat, fx får en butik 2 point for at omstille til kølemidler med en GWP= 1, mens en butik, der omstiller til vedvarende energi også får 2 point. Det er ulogisk og useriøst for en troværdig certificeringsordning, at give samme antal point, når stort set hele den danske dagligvarebranche allerede har omstillet deres kølefaciliteter til CO2 og Ammoniak (GWP=0), mens ingen endnu har omstillet til vedvarende energi, udover nemlig.com. Vi bruger udelukkende solenergi i begge varehuse og udnytter procesvarmen i Århus. Det må forventes, at Svanemærket, som en seriøs certificeringsordning, fastsætter med point for at drive en ønsket udvikling.

Det er også et godt princip at give point, der fremmer et mere bæredygtigt vareudvalg med bestemte certificeringer. Der mangler dog en objektiv og faglig forklaring, hvorfor Svanemærket kun vælger blandt få og bestemte ordninger. Dagligvarebranchens fokus med mærker er i dag bredere med brug af flere uafhængige og troværdige certificeringer. Dette kan med stor sandsynlighed gå tilbage, fordi efterspørgslen bliver et større udvalg af plantebaserede og mere klimavenlige varer, dertil et opskriftuniversitet, der kan øge forbrugernes viden til at bruge flere plantebaserede varer. Sådanne initiativer bør også understøttes af point, hvis standarden skal appellere til fremtidens dagligvarebutikker.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Kravet på klimatåtgärder är justerat efter remiss så att en butik som producerar egen energi i betydande omfattning kan tillgodoräkna sig fler poäng. Efter dialog med en större kedja i Sverige vet vi att en omställning av köldmedier inte är självklar. Här ser vi en möjlighet att med krav styra butikerna i rätt riktning och detta bör värderas efter miljönyttan vilken är stor.

För att NM ska godta en certifiering krävs det att denna uppfyller ett antal kriterier. NM utvärderar ständigt fler certifieringar och idag är det de certifieringar som godtas i kriterierna som uppfyller dessa kriterier.

NM har värderat möjligheten till att ställa krav med syfte att styra kunder mot mer växtbaserade livsmedel. NM bedömer att det finns svårighet i att forma ett sådant krav med tanke på definition och krav på dokumentation.

ICA Maxi Östersund

Maxi Östersund är den första butiken i landet, Norden och kanske i världen som odlar egna grönsaker i stor skala i växthus. De odlar och täcker i stort sett deras hela behov av gurkor och tomater och sen odlar de alltmer kryddor. De ska snart i gång med att odla lax. Frågan är var de skulle kunna få poäng för att göra sådant. Egen matproduktion, minskade transporter, klimatsmart... Det är en stor succé och det är redan andra på väg. Maxi Haninge ska tydligen bygga ett.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Miljönyttan med egen produktion avgörs av hur storskalig den är samt vilken typ av odling/produktion som bedrivs. Det är svårt att forma ett krav som ska fungera för

butiken att dokumentera och för NM att hantera samt på vilken nivå detta krav skulle ligga.

Finnish Grocery Trade Association

Nordic Swan Ecolabel will become unreasonably expensive if the pricing is changed so that the price will be determined by the turnover. Instead, the current cost structure should be changed to a more affordable one and more reasonable for different sized stores. Grocery trade is an industry, where the whole business is based on for fast turnover and low margins of the products.

If all the grocery stores in Finland would label themselves with the Nordic Swan and transfer the costs into their pricing, the consumers would have to pay significantly more for their goods than nowadays. If the cost would be set, for example, at 0,015 % of the turnover, would the cost to consumers be 31 million euros. Grocery trade responsibility programs are international systems based on the cooperation of operators, which develop and adapt to changing conditions and consumer demands. As a rule, they include an external audit, the functionality of which is monitored. The Swan label might bring at least added communicative value to the consumer, but the cost should be reasonable. The increase in sustainability systems brings an administrative burden to the stores, e.g. in terms of reporting. From the consumer's point of view, several overlapping labels showing responsibility can be confusing.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM är tacksam för kommentaren och hanterar detta när avgiftssystemet ska fastställas.

Natural Resources Institute Finland

We see that the criteria do not tackle the most important aspect of the food sector from an environmental point of view: the proportion of animal vs plantbased products of sales. Instead, the current criteria are giving the focus to more insignificant aspects which partly have no scientific basis. This paradox should be properly addressed.

The overall point requirement (7 from 21) seems very low to us. We think that it is also problematic that 5 points can be earned only by purchase of ecolabelled services and products, while only 2 would address what the store actually sells (and which contributes the most to environmental impacts of store).

We propose to change the focus to take into account the most important aspect from an environmental point of view: the proportion of animal vs plant-based products of sales. In addition, we propose moving the focus away from more insignificant aspects that have no scientific basis.

Additional comments:

1. In each section of the criteria: substituting 'food waste' with 'edible food waste' as per definition by the EU.
2. We wonder why MSC fish is included by ASC, but maybe you have your reasons for it... But more important than either of them would be promotion of the green fishes of WWF fish guide, in particularly freshwater fishes and Baltic herring! To our knowledge, MSC has been criticized several times, but less criticism is given to WWF guide.
3. Table 6: Own measures: add 'contribute to AT LEAST 5 %' and should there be a clarification like 'TO GAIN ADDITIONAL POINTS, you can have one or more measures of your own... '?
4. Table 6: Refrigerants: Also ammonia should be allowed.

5. Table 6: Heat recovery: if it is possible to gain 1 point on cooling plant and another on ventilation, please clarify.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM har diskuterat kring krav som berör animaliskt vs växtbaserat. NM har gjort bedömningen att det är svårt med ett krav som premierar butiker för hur de arbetar med ett skifte från animaliskt till växtbaserat. Det blir problem kring definition samt det faktum att allt växtbaserat inte är bättre. NM lägger också stor vikt vid att kraven ska vara hanterbara för butikerna utan otydlighet och utan tolkningsbehov.

Nordisk Miljömärkning kommenterar vidare under respektive krav.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen har tagit del av förslaget till reviderade kriterier för Svanenmärkning av dagligvarubutiker. Naturskyddsföreningen anser att miljömärkning är ett viktigt instrument i omställningen till ett mer hållbart samhälle. Dagligvaruhandeln spelar en betydande roll i den omställningen, både som kravställare av produkter och tjänster och genom att underlätta för konsumenterna att göra hållbara val i butiken. De reviderade kriterierna för dagligvarubutiker innehåller flera relevanta skärpningar av gränsvärden och vi ser positivt på att kriterierna innefattar en större andel obligatoriska krav. Däremot anser vi att det finns både skal och möjlighet att skarpa kriterierna ytterligare inom ett antal viktiga områden, däribland Elförbrukning och Inköp. Slutligen menar Naturskyddsföreningen att det är positivt att de reviderade kriterierna innehåller en större andel obligatoriska krav jämfört med tidigare eftersom vi anser att det ger en ökad tydlighet gentemot konsumenten vad en Svanenmärkt butik innebär.

KoHF (Kosmetik- och Hygienföretagen)

KoHF förespråkar att Svanens kriterier ska vara harmoniserade inom de marknader som kriterierna ska täcka in. Vi menar att olika krav i olika länder medför en osund konkurrens mellan företag på marknaden. Leverantörer av dagligvaror agerar oftast på hela den nordiska marknaden, vilket också talar för att kriterierna bör harmoniseras bättre.

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

As an overall comment we hope that the Nordic Swan would consider water use as one important part of the criteria much like energy and waste. Also, ecolabelled chemicals and reduced water use requirements could be alternative to ecolabelled cleaning service, there are no requirements for maintenance of the building, it could be added to energy savings.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Mängden vatten som förbrukas i en butik kan ses som relativt liten jämfört med andra branscher och branschen har inga stora utsläpp i samband med dess verksamhet. Det är också viktigt, och ett måste, för butikerna att hålla god hygien och då krävs det vatten. NM bedömer det därför svårt och inte relevant att ställa ett krav kring begränsande av vattenförbrukning.

3.2 Definition av produktgruppen

3.2.1 Vad kan Svanenmärkas?

3.2.2 Vad krävs för att bli Svanenmärkt?

3.3 Kommentarer till de enskilda kraven

3.3.1 Butiken

3.3.2 Kapitel 1 – Sortiment

O1 Ekologisk mat, dryck och MSC-märkt fisk

Coop DK

Med den foreslåede grænseværdi for omsætningsandel af økologisk og MSC-mærkede fødevarer kan kun dagligvarebutikker i nogle få storbyer i realiteten komme i betragtning. Økologisalget er ulige fordelt over landet og i det centrale København og Århus Midtby ligger andelen i enkelte butikker over 40%, men lidt uden for de store byer finder vi i realiteten ingen butikker, som omsætter for mere end 15-17% økologi. For at gøre det muligt også for butikker i mindre byer at leve op til kriterierne bør man overveje om kriteriet i stedet for omsat andel kan tage udgangspunkt i den udbudte andel af fødevarer. Fx målt som antal økologiske varenumre med registreret salg over 12 måneder / delt med antal fødevarerevarenumre med registreret salg over 12 måneder. Andelen ville også skulle sættes lavere end 20% - f.eks. ca. 20-25% af butikkerne kan leve op til kravet.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Gränsvärdet för andel ekologiskt har för danska butiker bedömts som en tuff men rimlig gräns. NM vill med gränsvärdet nå en förändring och positiv utveckling, få butikerna att aktivt arbeta med ökad försäljning ekologiska varor. I den tidigare generationen kriterier fanns möjligheten för en butik att bli godkänd på antal varor i stället för på försäljningssiffror. Erfarenhet visar att detta inte är ett optimalt sätt att ställa krav och det har varit stora svårigheter med att dokumentera och följa upp kravet.

Nemlig.com

Det er et fint krav, men certificering med bl.a. ASC mangler. Nemlig.com er bekymret over MSC certificeringens andel af det samlede danske fiskeri, som er over 90 pct. Det indikerer at kravene er for slappe og ikke længere flytter industrien til en mere miljøvenlig praksis. Derimod ASC, som handler om dambrug, kan lette trykket på de biologiske økosystemer og standarden er relevant til at indføre miljøledelse, som nedbringer udledninger til miljøet.

Definitionen for, hvad der kan medtages som ”økologisk” er for smal. Der er andre anerkendte og troværdige økologimærker på det danske og nordiske marked, som kommer fra andre EU lande og USA. Alle EU nationale økologimærker skal efterleve EU Økologiforordning og bør som sådan kunne accepteres på lige fod med de

nordiske. Fødevarestyrelsen anerkender alle nationale økologimærker på det danske marked også, at de bliver kontrolleret og EU har gensidig anerkendelse med USDA.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Se kommentar under krav P1.

Hemköp

Varför inte också ta med ASC-märkt fisk? Kan även bra att förtydliga att det gäller produkter med märkningarna; EU-ekologiskt, KRAV, MSC och då eventuellt ASC. Föreslaget gränsvärde för att bli godkänd: 8 %. För Hemköp var denna siffra totalt för hela kedjan 12 % helår 2022 och då ligger vi högst på marknaden inom eko (vet dock ej hur det ser ut för MSC inom de andra kedjorna). Jag bara tänker så att butiker har en chans att komma med som kanske ligger lite dåligt till försäljningsmässigt med mål om att öka under första certifieringsåret.

ICA Maxi Östersund (samtal med kund)

Han hade gjort en uträkning på ekologisk försäljning i butiken idag. De ligger runt 4 % idag. Han tycker 10 % är orimligt, då kan inte han vara med längre, 8 % är troligen även det för högt utan han tror att 6% är rimligt och att man sen har en svag poängtrappa uppåt så att man blir inspirerad att skaffa fler poäng. Typ 1 poäng för varje % man ökar...

En idé vi diskuterade var att man kanske skulle kan räkna bort drycker. Det är väldigt få produkter på dryckessidan som är ekologiska. Lite som det är valbart att räkna bort drycker på restauranger.

Miljøministeriets

Ift. O1 virker andelen af økologisk mad og drikke (inkl. MSC-certificeret fisk) relativt lav – både for Danmark og de øvrige nordiske lande. I Danmark er andelen ca. 15% for alle supermarkeder og ca. 45% for e-handel. I det lys virker et krav om 20% lavt for miljømærkede dagligvarebutikker.

Finnish Grocery Trade Association

Organic production refers to agricultural production that is officially certified, and MSC certification refers to a voluntary responsibility label. Combining these two in the same criterion is not natural.

Market share of organic products in grocery stores in Finland is 2.2%, so the 5% target means more than doubling the sales compared to the national average. The goal for Sweden and Denmark is achievable when the average market share of organic is already high in both countries. Iceland's share is affected by significant MSC-certified fishing. PTY refers to ProLuomu's statement in this regard.

Natural Resources Institute Finland

How large proportion of sales or offered products are animal based vs. plant based is of the highest importance when looking at the food sector. Currently the proposed criteria do not tackle this most important factor at all. Could it be formulated as a criterion for all sales or offered products? Could the wide array of most burdening (animal) products be limited somehow? Further, there is a criterion on communication of food waste issues. Communication of the difference between animal and plant-based products would be much more important and more impactful. In addition, the health impacts of red meat are

widely acknowledged, and thus, some criteria could address the extent of their sales and communication based on their large environmental and health burdens. Regarding carbon footprint it is also clear that especially the role of beef products is one the most important. One latest article giving magnitudes regarding climate impacts of food waste and food products: Silvennoinen et al. 2022

There is a broad array of products in the market for which environmental impacts, mainly carbon footprint, have been assessed with LCA. Providing such information in any format (B2B, on the website etc.) can improve general understanding of environmental impacts and should be supported. Thus, could it even be a criterion e.g., at least some proportion of sales need to have their environmental impacts assessed. The retail sector could be a driving force, putting pressure on the food sector with a requirement for more comprehensive and improved assessments, and even communication. In the coming years it is expected that environmental footprint assessments of food products will increase and be harmonised based on the EC's PEF work and in Finland further by LCAFoodPrint-project (2023).

Organic production has certain environmental benefits but also disadvantages. The superiority of organic products, and the question whether to promote them, is still not straightforward. See for example Tuomisto et al (2012) and page 10 at Motiva's public procurement guidelines (Motiva 2020).

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen välkomnar förslaget om skarpt gransvarde gallande försäljningsandel av ekologiska och MSC-markta varor. Den nedåtgående trenden för försäljning av ekologiskt har lett till att andelen jordbruksmark i ekologisk produktion minskar med förluster av viktiga mervärdet såsom biologisk mångfald och djurvälfärd som följd. Vi menar att det är av stor vikt att dagligvaruhandeln, tillsammans med övriga aktörer i livsmedelskedjan, jobbar aktivt för att få upp efterfrågan av ekologiska livsmedel.

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

MSC-labelling takes away and fixes sustainability issues related to a certain species or fishing. It also needs to be recognized that there are fish on the market that is sustainable and excellent choice for the environment also without such labels. For example, Finnish freshwater fish, the use of which should definitely be increased for both environmental and public health reasons. This much weight on the MSC-label in the criteria can in worst case steer the store's selection away from these great options. There are also sustainable options in imported fish. Could the WWF sustainable fish guide (that lists sustainable options in all Nordic Countries) be a better option here?

Limit values for organic and MSC. (O1 ja P1)

- The sales of organic food in Finland are very limited number of products and product categories.
- The demographics of the customers effects the sales of organic food a lot and makes it so that the 5 % limit is only possible to achieve in a few very specific locations in Finland.
- The four steps for achieving extra points are not realistic, because the target values for extra points are way too high.
- The formula for calculating the share of organic and MSC-labelled products uses the whole turnover of food products, not the sales volumes that are relevant for organic and

MSC-labelled products. With this kind of absolute values, the steerability is very low as a criterion for sustainability and health.

- The instructions do not specify the reference group, nor the selection limit. e.g. MSC is not instructed to limit the proportion of farmed fish or the site list of fished nearby >> by default it is taken into account in the application instructions?
- Why is ASC not applied here?

P1 Ekologisk mat, dryck och Msc-märkt fisk

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Det är väldigt få kampanjer med ekologiskt i fokus. Kunderna vill ha bäst pris just nu och då är det tyvärr inte ekologiskt. Att mäta andelen är ganska svårt. De behöver inte vara dåliga på att sälja ekologiskt men de kan sälja mycket specialprodukter och då dras procenten ner.

Något som butiken kan påverka är antal artiklar som finns ute i butiken i stället för försäljningsandelen. Många butiker kommer nog ha svårt att klara gränsen på 10 %. Poängtabellen känns nästan orimlig. Det är en sak att öka från 5 till 7 % men en helt annan sak att öka från 10 till 12 %.

Handel og kontor i Norge

Det er konkrete punkter i høringsbrevet som bes besvart, noen av dem er mest relevant å besvare dersom man representerer varehandelen, men som arbeidstakerorganisasjon vil vi på generelt grunnlag støtte opp om alle krav som kan føre til økt andel økologiske varer, økt andel miljømerkede produkter, mer lokalproduserte varer og strengere krav om avskogingsfritt kjøtt. For at våre medlemmer gjennom sitt arbeid skal kunne bidra med reell klimapåvirkning, og at arbeidsplassene skal komme seg trygt gjennom den grønne omstillingen og være levedyktige for fremtiden, er fagbevegelsen stemme viktig i slike saker. Vi vil også understreke viktigheten av en mer tydelig og synlig merking av miljømerkede produkter, slik at disse blir lettere for kunden å velge, og lettere for de ansatte å selge.

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund

Norsk Nærings- og Nytelsesmiddelarbeiderforbund (NNN) organiserer ansatte i mat- og drikkevarer industrien, landets største fastlandsindustri med 53 000 sysselsatte. Vårt hørings svar omfatter den delen av verdikjeden hvor vi har medlemmer. NNN har på sitt siste landsmøte i 2021 vedtatt viktige prinsipper som legger grunnlag for tillitsvalgtes arbeid med bærekraft i bedriftene. Videre mener vi at Norge har en etisk plikt til å produsere så mye mat som mulig, på egne ressurser. Leverandørindustrien har satt tydelige mål for å redusere sitt klimaavtrykk, og våre tillitsvalgte setter krav til både bedrift og offentlige myndigheter for at verdikjeden som helhet skal oppfylle Norges forpliktelser i forhold til Parisavtalen. Den konsentrerte butikkstrukturen i Norge, med dominans av tre store dagligvareaktører legger sterke føringer for hva den norske leverandørindustrien kan satse på i forhold til produktutvikling. Poenggivning og rangering må ikke diskriminere norskprodusert mat og drikke.

The Finnish Organic Food Association Pro Luomu

MSC-certified food and organic food are combined in the criteria, but it's important to understand that MSC-certified food sales are significantly lower than organic food sales. In this comment, we focus on commenting on the situation regarding on organic food.

Organic farming benefits biodiversity, soil health, good water quality and animal welfare. We agree that the Nordic Swan Ecolabelled grocery stores should offer a wide range of organic foods. However, the requirements for organic food may be too ambitious in Finland. In Finland the value of the organic grocery market in 2022 was approximately EUR 375 million. Inflation strongly affects consumer behaviour right now, and more than half of Finns feel that the rising food prices have a significant impact on the responsibility of their shopping cart. This has visible consequences for the organic market, which value decreased after more than ten years of good development. In 2022 the market share of organic products accounted for 2.2 percent of the value of the daily grocery food market.

Organic sales in Finland are significantly lower than in Denmark and Sweden, and Finland's target of 5% market share is more ambitious than Sweden's and Denmark's target.

Organic market share is not necessarily highest in hypermarkets, where there is a huge variety of products, although hypermarkets can offer a wide range of organic products too. The 5% market share requirement may therefore favour a certain size of grocery stores.

Finland is a big country and organic sales are heavily concentrated in certain regions (especially the Helsinki metropolitan area). The 5% market share requirement may therefore favour certain areas more.

Suggestions for approaches

It could be more equal to require, for example, a 50% higher market share than the national average.

In Finland, organic products are not yet widely available in all product groups. It might be more effective to require an ambitious market share for certain product groups relevant to organic (similarly, for MSC-certified fish, it might seem more relevant to calculate the market share in marine products).

The number of organic products in the grocery store could be a better indicator of the grocery store's commitment to organic food. (The size of the store must of course be considered in the criterion.)

Nordisk Miljömärknings kommentar

Gränsvärde: NM har tagit hänsyn till kommentarer som berör det gränsvärde som föreslogs i remissen. Av kommentarerna att döma var det för Sverige och Finland ett för högt satt gränsvärde. Dessa har vi valt att justera ner efter remiss, likaså för Island och Norge. Gränsvärdet för danska butiker justeras inte då detta bedöms vara en rimlig nivå när man tittar på hur försäljningen ekologiskt ser ut hos de stora danska aktörerna. NM vill med satt gränsvärde öka försäljningen av ekologiska livsmedel. Även poängnivåerna är justerade på så vis att det ska krävas mindre ökning för att generera poäng, detta för att enklare knuffa butikerna i rätt riktning och motivera butikerna till att jaga poäng.

Växtbaserade livsmedel: NM har gjort bedömningen att sätta ett krav som ska premiera de butiker som aktivt arbetar med att öka försäljningen av växtbaserade livsmedel, eller på annat sätt arbetar för att flytta fokus från animaliska livsmedel, är

svårt då det är problematiskt att definiera vad som bör ingå i den växtbaserade gruppen livsmedel. Allt växtbaserat är inte bättre. Samt, NM undviker krav som blir svåra att definiera, tolka och för butiken att dokumentera vilket vi bedömer att ett sådant krav hade blir.

För att NM ska acceptera en certifiering behöver denna certifiering uppfylla en del kriterier. När det kommer till certifierad fisk så är det idag MSC som uppfyller dessa kriterier, medan ASC inte gör det enligt nedan.

ASC är en global certifiering för odlade fisk- och skaldjursarter. Nordisk Miljömärkning har beaktat vissa brister i ASC standard som vi har granskat och bedömt att det inte uppfyller våra krav på standarder.

Vad det gäller standard för tropiska räkor har vi sett följande:

- *Standarden innehåller inga ekonomiska krav och krav för livsmedelssäkerhet.*
- *Standarden har inga hänvisningar till att internationella konventioner ska följas.*
- *Standarden innehåller inte definitioner av tillämpad vokabulär, vilket gör den vag och öppen för tolkning.*
- *Standarden har absoluta men svaga krav relaterade till biologisk mångfald. Det är svårt att se om standarden verkligen har krav som är viktiga för bevarande av biologisk mångfald.*

Vad det gäller standard för lax har vi sett följande:

- *Krav för foderfisk är inte tillräckligt starka än och spårbarhetskrav på foderfisk är svaga. Det framgår tydligt från olika rapporter att det i praktiken saknas spårbarhet och information om var fodret ursprungligen kommer ifrån.*
- *Det finns en risk för GMO soja i foder i länder utanför EU. (I EU har branschen kommit överens att inte använda GMO soja i fisk foder).*
- *Standarden tillåter användning av koppar för fisknät.*

O2 Miljömäta varor

Coop DK

I forhold til andelen af miljømærkede non-food varer er det efter vores opfattelse nødvendigt at afgrænse bedømmelsen til andelen inden for kategorier, hvor der findes miljømærkede produkter. Særligt de store butikker sælger et bredt udvalg af non-food varer som elektronikprodukter, cykeltilbehør og andre varer, hvor der ikke nødvendigvis findes kriterier for miljømærkning. Det er desuden nødvendigt at definere non-food som både non-food og near-food. Near-food betegner non-food produkter, som ”bruges op”, f.eks. personlig pleje, toiletpapir etc., mens non-food er produkter, som bruges igen og igen (tøj, sko, køkkenredskaber, cykler, dæk, elektronik etc.)

Nordisk Miljömärknings kommentar

Kravet tillåter att butiken räknar bort de så kallade sällanköpsvarorna från omsättningen. En butik med en högre försäljning av dessa varor kan alltså välja att inte ta med de i beräkningen. Near-food definieras i kriterierna som förbrukningsartiklar.

Nemlig.com

Nemlig.com savner en begrundelse for, hvorfor kun Svanemærket, EU Ecolabel, Bra Miljøval, Blå Ängel og TCO kan bruges til at opfylde kravet. Dagligvarebutikker sælger også varer med FSC, PEFC, C2C og GOTS, som alle er miljømærker, men som er mere temamærker med fokus på et produktområde og ikke medlem af GEN. Mærkerne er troværdige og især GOTS og FSC anvendes udbredt i Norden. P2 og krav om at andelen af miljømærkede varer urealistisk skrappe for større danske dagligvarebutikker. Det er ikke sandsynligt at en større dansk butik kan opretholde en andel på mere end 27 pct miljøcertificeret non-food vareudvalg. Hvorfor lige 27 pct i Danmark?

Nordisk Miljömärknings kommentar

Se NM-kommentar nedan gällande märkning.

Kravet är justerat efter remiss och innebär en lättnad i gränsvärdet och första poäng.

Hemköp

Vår siffra var 40 % förra året och då är det kategorin ”Kroppsvård” som drar ner, inom Grovkem ligger vi till exempel på 87 %. Så ett högre gränsvärde över 25 % tänker jag nog att ni kan ha – kanske 30 %? En annan sak att ta i beaktning att eventuellt ta med är inom vilken produktkategori det bör finnas mest poäng att hämta, som är baserat på inom vilken produktkategori som det är bäst ur miljösynpunkt att produkten är miljömärkt. Att tandkräm är miljömärkt kanske inte är lika viktigt ur miljösynpunkt som att tvättmedel och diskmedel är det.

Kommentarer från Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Här känns gränsvärdet mer rimlig.

Miljøministeriets

Ift. O2 om andelen af miljømærkede non-food produkter virker det umiddelbart lavt for både Danmark og de øvrige nordiske lande.

Vedr. afsnit 2 om forebyggelse af madaffald/madspild bør det indsættes et supplerende krav om, at dagligvarebutikken har indgået en fast og forpligtende aftale med en fødevarerbank eller en tilsvarende aktør om at aftage og videredistribuerer overskudsfødevarer, inden de bliver til affald. Mange dagligvarebutikker har allerede sådanne aftaler, og i Frankrig er det et lovkrav for alle dagligvarebutikker over 4.000 m².

KoHF (Kosmetik- och Hygienföretagen)

Vi noterar att de nordiska gränsvärden som presenteras i O2 samt i P2 ger mycket olika förutsättningar för både leverantörer och dagligvaruhandel på de olika marknaderna. Miljömärkning är kostsamma ur flera aspekter varför det är oerhört viktigt att förutsättningarna för parterna på marknaden är helt konkurrensneutrala. Vi menar att gränsvärden för försäljningsandel av miljömärkta varor (O2) bör harmoniseras över nordens. Även poängsättningen (P2) för försäljningsandel som överstiger kraven bör harmoniseras. Vi ser ingen anledning till att det ska vara olika krav i olika länder för att miljömärka en butik.

Det är positivt att förslaget till kriterier inkluderar fler miljömärkning än tidigare i begreppet ”miljömärkta varor”, men vi anser att fler miljömärkning bör inkluderas. Kriterieförslaget saknar ett bakgrundsresonemang gällande O2 Miljömärkta varor och de ändringar som föreslås. Ett bakgrundsresonemang finns för övriga krav i kriterierna varför

det är svårt att bemöta hur Svanen har resonerat i tillägget av Blå Ängeln. Kriterierna bör kompletteras med en bakgrundsinformation kring de nya förslagen i O2. Marknaden för dagligvaruprodukter är inte längre nationell eller ens nordisk, den är europeisk eller till och med global. Tillverkning och distribution sker från många olika länder inom och utom EU. Vi menar att fler seriösa miljömärkningar bör tillåtas för att spegla den nya marknaden för dagligvaror och öka valfriheten för både leverantörer och dagligvarubutiker. Vi menar att listan över godkända miljömärkningar är begränsande och konkurrenshämmande och utesluter andra motsvarande miljömärkningar på marknaden. KoHF har låtit Goodpoint göra en oberoende utredning om likheter och skillnader mellan olika miljömärkningar. Rapporten¹ visar tydligt att det inte är några större skillnader i effekter för miljö mellan de sju olika miljömärkningar som studerades. Kriterierna kan utformas på olika sätt men ändå uppnå en god effekt gällande miljö. Rapporten biläggs vårt yttrande. Utdrag från slutsatsen i rapporten: ”Slutsatsen är att samtliga certifieringar är bra för olika delar av hållbarhetsområdet. Vilken certifiering ett företag väljer för sitt produktsortiment är således upp till varje enskild leverantör utifrån vilka hållbarhetsparametrar som värderas högst och passar dem bäst utifrån målgrupp och andra målformuleringar.” KoHF menar att Svanen bör tillåta följande miljömärkningar i begreppet ”miljömärkta varor”: Svanen, Bra Miljöval, EU Ecolabel, Blå Ängeln, UL EcoLogo, Cradle to Cradle samt AISE Charter for Sustainable Cleaning.

Nordisk Miljömärknings kommentar

För att ta hänsyn till skillnaderna mellan de nordiska länderna när det gäller utbudet av miljömärkta varor är kraven differentierade. Det finns strängare krav för de danska och svenska livsmedelsbutikerna än för de i Finland, Norge och Island. Om vi inte hade gjort skillnad mellan länderna på det här sättet hade kravet antingen varit för lätt för svenska och danska butiker att uppfylla eller för svårt för finska, isländska och norska butiker.

Nordisk miljömärkning godkänner endast miljömärkningar som är officiella, tredjepartsmärkningar och som ställer krav på hela livsrytten (som t ex EU Ecolabel och Blauer Engel).

P2 Miljömärkta varor

Natural Resources Institute Finland

Percentage value is missing.

O3 Genmodifierad mat

ICA Maxi Östersund

Han tror att det är svårt för ICA centralt att bestämma att produkter med GMO inte får säljas. Det är dokumenterandet som han är tveksam till också.

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Kan vara knepig för många butiker, tror majs kan vara en sådan produkt som ofta är genmodifierad. Vet man tillräckligt om GMO för att förbjuda det helt?

Natural Resources Institute Finland

Restrictions on GMOs are not scientifically justifiable. A reference is given to uncertainties of GMOs and that there is no evidence that GMOs would reduce the use of pesticides in cultivation of cotton (Ferrigno, et al. 2017), even though for example in

scientific article by Dively, et al. (2018), the opposite is found. GMOs are not yet very relevant at Nordic level, but in the future, restrictions on them can be harmful. Luke has already taken a stand on cellular agriculture (Luke 2022) (Luke 2021). One challenge of future production systems is the GMO legislation, and restrictions would not help the issue.

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

instead of forbidding GMO the GMO-products as well as products processed with new technologies/ingredients should be defined with the legislation.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM behåller kravet enligt remissförslaget då NM anser att en svanenmärkt butik inte ska få sälja genmodifierad mat.

P3 Närproducerade varor

Coop DK

Lokalt producerede varer kan vi ikke opgøre andelen af. Der findes ikke en definition af lokal producerede varer, som teknisk kan berige varestamdata med en sikker værdi og dermed udgøre fundamentet i en beregning. En virksomhed ganske kort væk kan have flere produktionssteder eller den samme vare med samme EAN-nummer kan i perioder af året komme fra forskellige producenter. Og hvordan håndterer man ingredienser i sammensatte varer? Er chokolade fra Ballerup lokalt produceret, når alle ingredienser kommer fra lande syd for Sahara?

Nemlig.com

Listen over varer som får point skyder ved siden af ved at give point til ”kød” men ikke ”plantebaseret kød” og andre plantebaserede varer, som har deres egen varegruppe i dagligvarebranchen. Svanemærket bør give flere point for at tilskynde dagligvarebutikker til at udvikler et større og mere bæredygtigt varesortiment. Listen er ikke i praksis med den omstilling, som nemlig.com ønsker at bidrage til.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Kravet har justerats efter remiss. Kravet ställs på huvudingrediensen och en beskrivning av vilka varor som planeras finnas i sortimentet under året räcker som dokumentation.

Hemköp

Jag skulle säga omöjliga då det inte går att följa upp. Vi har ingen sån typ av märkning eller kod som gör att vi kan följa upp detta i vår försäljning. Det skulle i så fall vara om det handlar om Från Sverige-märkningen, men det är ju bara en ursprungsmärkning och inte en hållbarhetsmärkning.

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Förtydliga öl. Måste alla ingredienser i ölen vara närproducerad? För många butiker kan närproducerad fisk kan bli en utmaning då de flesta fiskehamnar är på västkusten.

Finnish grocery chain

What is the true environmental benefit of this requirement? It also needs to be clarified how the km limit is calculated. For example, there could be a producer very near the store where the products are sold, but the actual supply chain is not from the producer to the

store, but mainly from the producer to a logistics centre where all products are first transported and then transported to the stores. This means that there could be products that are produced 10km away from the store but transported 500/1000km in between these two destinations (500km back and forth with the northern limit, 250km back and forth with the other one) and this is rewarded with extra points.

Two other chains in Finland were not as critical but had comments on traceability.

Natural Resources Institute Finland

Criteria on local products: There is no scientific evidence that local products would be any more environmentally sustainable than products from farther away. Transports play a very small role (<1–5%) in environmental impacts of foods (Xu et al. 2021; Crippa et al. 2021). Change from animal to plant-based products and optimal cultivation circumstances and management are the key to environmentally-friendly production. To our understanding these Swan criteria are based on environmental sustainability. Local production may support food security, local economies, or social impacts, but not the environment directly. How is the main ingredient defined?

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen stöder inte motiveringen bakom poängkraven för närproducerade varor (P3). Vi står helt bakom uttalandet om att ”... *jordbruk baserat på lokala resurser och kunskap, lokala behov, lokal innovation, småskaligt jordbruk och korta leveranskedjor är en viktig komponent i framtida hållbara livsmedelssystem...*”. Men att premiera försäljning av livsmedel producerad inom en radie på 250 km menar vi inte per automatik bidrar till hållbara system för livsmedelsproduktion. Hur maten produceras har stor inverkan på hur miljöbelastande en vara är i förhållande till produktionens geografiska närhet till butiken, eftersom transporten är en relativt liten del av matens miljöpåverkan. Att ett livsmedel är närproducerat enligt definitionen ger ingen garanti för att produktionen är bättre ur klimat- och miljösynpunkt än ett importerat livsmedel. Det garanterar inte heller att produktionen baseras på lokala resurser. Svenskt konventionellt jordbruk har ett stort beroende av importerade insatsmedel så som bekämpningsmedel, konstgödsel och foder. Vill man som butik eller konsument stödja inhemskt jordbruk och lokal resursanvändning kopplat till frågor om matberedskap, hållbarhet och levande landsbygd så är närproducerat ekologiskt ett bra val eftersom ekologisk produktion strävar efter att använda lokala resurser i produktionen och att cirkulera näringsämnen inom gården.

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

- It is possible to get points but the limit distance is very important in Finland (operations north of 62° N, the limit is 500 km) - For the traceability the legal level should be enough
- This definition is unclear, please specify: If the product is processed (whole/semimanufactured), it is sufficient that the main ingredient is documented
- For processed products it should be defined what ingredients must be local, for example fried vendace (breadcrumbs, frying fat, salt)

Finnish Grocery Trade Association

The purchase of a local product (distance 250 km or 500 km) accumulates a maximum of

two points. In the preparation of the criteria, it should be made sure that the criterion does not favour certain areas where food manufacturing companies are concentrated.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM justerar kravet efter remiss på så vis att butiken får 2 poäng om vid inköp av varor inom fyra kategorier. Dokumentationskravet ska ligga på sådan nivå att det är genomförbart för butiken, alltså: kan inte butiken bekräfta inköp av närproducerade varor via sina system ska det räcka att butiken beskriver vilka varor som kommer finnas tillgängliga under året med avseende på kravet. Detta kan sedan kontrolleras på plats. Samt justering från "säsong" till "när de finns tillgängliga".

P4 Avskogningsfritt kött

Nemlig.com

Til juni 2023 træder EU Afskovningsforordning i kraft for 7 råvarer, der udgør en risiko for afskovning, herunder kød. Kravet bør omhandle alle 7 råvarer.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM tackar för kommentaren. Kravet är borttaget efter remiss då bedömningen är att det idag finns för många frågetecken kring definition och hur detta kan dokumenteras hos butikerna.

Hemköp

Samma som ovan, det finns ingen märkning eller kod för att följa upp detta i vår försäljning så jag tror denna kommer bli väldigt svår. Och hur/vem ska avgöra om ett kött är avskogningsfritt? Gäller det alla länder i hela världen, även Sverige? Hur ska det säkerställas att det är avskogningsfritt? Finns en certifiering för detta? Alternativt har ni som poäng att inte sälja brasilianskt kött som är omdiskuterat i detta, men å andra sidan, vad har ni för belägg för "förbjuda" en att sälja en specifik vara från ett visst land (köttet kanske kommer från Brasilien men inte har inte bidragit till avskogning, och hur ska det återigen säkerställas)? Jag tror att det är bättre att ta bort detta för nu och invänta reglering från EU som får sätta upp tydliga ramverk om vad "avskogningsfritt" innebär osv.

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Allt kött är spårbart men frågan är hur bra butiken kan se spårbarheten. Kan vara så att butiken behöver gå igenom leverantören för att se hela kedjan och då blir det väldigt tidskrävande för butiken.

Ligos Norge

veldig relevant for importert kjøtt. Hos oss ville det vært mer aktuelt å vise til at dyra har beitet i kulturlandskap. Ikke fjellet, men dyr som har bidratt til å opprettholde kulturlandskapeat, som ellers vil/kan gro igjen.

Miljøministeriets

Ift. P4 er oksekød omfattet af EU afskovningsforordningen, som det også fremgår af dokumentet. Det bliver dermed et krav at være skovrydningsfri, når forordningens krav til virksomheder træder i kraft (forventeligt november/december 2024). I det lys virker et frivilligt krav ikke så ambitiøst, når lovgivningen er trådt i kraft, for man skal vel ikke have point for at efterleve lovgivningen? Det er dog meget positivt, at man udvider kravet om scope til også at omfatte andre værdifulde naturområder end skov, så man sikrer at andre værdifulde naturområder heller ikke omlægges til landbrug. Kravet om

skæringsdato i 2015 kan blive bøvlet for en del virksomheder, da EU forordningens skæringsdato er december 2020.

Finnish Grocery Trade Association

For the implementation of the deforestation regulation, the commission prepares a country benchmarking list and a three-tiered risk level for different countries. According to the criteria proposal, you get 2 points if you only import beef from low-risk countries. Grocery stores mainly sell domestic meat. High-risk countries might be Argentina or Brazil, from which the store might have only little import. PTY sees the criterion as premature, because there is no information about the benchmarking list's completion schedule and the regulation has not even been approved yet. In addition, it must be taken into account that the EU Commission intends to publish in 2023 as part of the Farm-to-Fork strategy a proposal for a This is a translation of the original consultation comment, that is in Finnish. legislative framework for sustainable food systems and a proposal for a label indicating it. If a mandatory label indicating sustainable food production is introduced in the EU region, it should be taken into account in the Swan Label criteria.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM väljer att radera kravet efter remiss. NM bedömer det svårt med definition och avgränsning i kravet, samt att det ligger något för i framkant. Med tanke på alla frågor och till viss del förvirring kring kravet både från remissinstanser och från NM så bedömer vi att kravet bör raderas i generation 4 men diskuteras igen vid nästa revidering.

P5 Hållbar matproduktion

Coop DK

Vi vil foreslå, at pointgivning for varer uden palmeolie erstattes af krav til at palmeolie i produkter skal være RSPO-certificeret og segregeret. Der er jo som sådan ikke noget galt med palmeolie, såfremt den produceres ansvarligt og på arealer, der ikke er ryddet for skov eller består af tørvejorder. Så er produktionen faktisk mere effektiv og mindre arealkrævende end alternative planteolier.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Kravet är justerat efter remiss. Poäng ges vid certifierad palmolja.

Nemlig.com

Er Nordisk Miljömærkning klar over at EU er på vej med både Afskovningsforordning i år som omhandler due diligence for blandt palmeolie og 6 andre råvarer, herunder kaffe, kød kakao og Soya. Nemlig.com savner at Svanemærkets krav P4 og P5 forholder sig til de meget skrappe og lignende krav, der kommer fra EU i nær fremtid og som allerede er i gang med at omstille dagligvarehandlen. Forordningen stiller bl.a. skrappe krav til due diligence og risikokontrol end Fairtrade og Rainforest Alliance og lige nu diskuteres der, hvad der skal lægges til. Så er EU på vej med CSDD om due diligence og kontrol for miljø og menneskerettigheder i 2025.

ICA Maxi Östersund: Vad menas med (Own Privat Label) undrar han? Är det ICAs egna märken osv? Han är lite skeptisk till om det funkar isf.

Miljöministeriets: Ift. P5 er der kritik af certificeringsordninger for palmeolie, som ikke anses for at være tilstrækkelig beskyttelse af naturområder og biodiversitet. MIM

vurderer, at det er muligt at producere palmeolie på en ansvarlig og skovrydningsfri vis, og at substitution til andre vegetabiliske olie vil være mere arealkrævende. Derfor efterspørger MIM en uddybning af, hvilke kriterier i den mest anerkendte certificeringsordning for palmeolie, RSPO, der skal styrkes, for at Nordisk Miljømærkning vil anerkende RSPO. En mulighed kunne være at anerkende RSPO's certificeringsgrad "Segregated".

Finnish Grocery Trade Association: Palm oil, cocoa and coffee are also products under the deforestation regulation. The reasoning for the requirement also refers to deforestation and its social and environmental impacts, just like in the deforestation regulation. This requirement should be standardized with the previous requirements in time. Similar sustainable development criteria as Svensk Sigill and others given in the requirement, are not used in Finland. It also needs to be taken into consideration that the EU Commission is going to publish as a part of 2023 Farm-to-Fork strategy a proposition about legislative development for sustainable food production systems and a label to indicate that. A possibility for a mandatory sustainable food production label and its criteria must be considered also in the further development of the Nordic Swan criteria.

If a brand/company can prove (by LCA) that its products' environmental impacts are less than the average for products in the product category, it should be considered as equivalent measure to sustainability along with the others proposed (fair trade etc.). In fact, it is unclear to what extent environmental sustainability is considered in those mentioned labels. Most likely social and economic sustainability is the focus of them.

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

- The requirements are not logical. Some points might be achievable but definitions need to be more precise.
- Could you state examples for the second option what labelling would be relevant for this in Finland?

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM har valt att justera kravet så att butiker som endast har palmolja certifierad enligt RSPO i livsmedel med egna varumärken är berättigade poäng. NM har också justerat så att kravet gällande certifierade kakaoprodukter enbart avser kakaopulver, alltså inte choklad. Detta för att det ska finnas en rimlig chans för butikerna att uppfylla detta poängkrav, då remissvaren tyder på att detta annars saknar rimlighet. NM har också valt att komplettera kravet på hållbar matproduktion med kategori genmodifierat foder.

3.3.3 Kapitel 2 – Matsvinn

O4 Mätning av matsvinn

Coop DK

Vi bifalder det skærpede fokus på kassationer, madspild og affaldssortering.

Nemlig.com

Nemlig.com savner en beskrivelse for hvad det er for madspild, der skal indregnes i beregningen af det samlede madspild. Nogle butikker regner ikke det madspild, som opstår i kvalitetskontrollen for leverandørerne. Det gør nemlig.com.

ICA Maxi Östersund

Ett onödigt krav. Det är något ”alla” butiker gör. Så det är vad man gör med resultatet som är intressant.

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Viktigaste åtgärden är inköpsrutiner som gärna ska lyftas. Dom som har mycket utförsäljning av mat har ju i grunden köpt in för mycket men kan då ses som ”hjältar” för att de skänker/säljer av mycket mat. Butiker definierar matsvinn väldigt olika.

Natural Resources Institute Finland

‘EDIBLE food waste’. The EU has a definition for edible food waste and Lausunto 3 (4) Luonnonvarakeskus 409/00 04 05/2023 31.3.2023 Luonnonvarakeskus Latokartanonkaari 9 PL 2, 00791 Helsinki Puhelin 029 532 6000 Y-tunnus 0244629-2 guidance how to measure food waste. For the sake of harmonization, it would be best if the same definition and guidance for monitoring were used.

O5 Analys och åtgärder

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Detta gör butikerna redan.

O6 Förebygga och minska matsvinn

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Mer fokus på förebyggande än minskningen av matsvinn.

Natural Resources Institute Finland

O6 would require concrete, ambitious, and clear targets regarding reduction of food waste in relation to total sales: Largest Finnish retailers, Kesko and SOK have already committed to halve food waste by 2030 which is in line with UN sustainable development goals. In addition, a Finnish study (Silvennoinen et al 2022) shows that the focus of reducing environmental impacts of food waste should be on animal products’ wastes, particularly red meat. The focus of the criteria should also reflect this.

Nordisk Miljömärknings kommentar

Även om mätning av matsvinn är något självklart i butikerna idag så är detta ett första steg för butikerna i arbetet med förebyggande och reducerande av matsvinn. NM har valt att justera kravet om Matsvinn efter remiss på så vis att butiken även ska ange hur mycket matsvinn som genereras på årsbasis. Detta för att NM ska få statistik som kan ligga till grund för ett eventuellt framtida gränsvärde. NM vet att mätning av matsvinn kan ske på olika vis i butikerna och vi är här flexibla i dokumentationskravet. NM är tacksam för kommentar med avseende på definition och säkerställer att denna följer EU.

3.3.4 Kapitel 3 – Energi och klimat

P2 Energi

Med anledning av remiss 079 Dagligvarubutiker kommer här lite inspel. Vi arbetar dagligdags med tekniska installationer i dagligvarubutiker, både fastighetsteknik som ventilation, värme, komfortkyla, mm och verksamhetsteknik (livsmedelskyla). Vi anser oss ganska väl insatta i era kriterier avseende de delar som berör energi och klimat.

- 2009 tog vi fram en helt ny utvärderingsgrund, för svanens kriterier rörande energi och klimat, som avsåg att gå från teknikstyrda kriterier till resultatbaserade kriterier. Kort sagt skulle man få poäng för hur klimatvänlig verksamheten faktiskt är, istället för hur klimatvänlig man tror att den är.

- 2015 uppdaterades beräkningsmodellen. En ändring var att man tog bort köldmediet som kriterium, med motiveringen att det då redan fanns en EU-förordning som i praktiken innebär att HFC-köldmedier genom tvång kommer att fasas ut och att marknaden redan då tydligt var på väg mot CO2 som köldmedium. Detta EU-direktiv började gälla 1a januari 2015 och därmed försvann syftet med att poängsätta köldmediet.

De kriterier som nu är ute på remiss innebär en återgång till hur de såg ut fram till 2009, alltså i stor grad teknikbaserade krav utan någon bedömning av huruvida tekniken fungerar bra eller över huvud

taget, eller för den delen bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser. För varje kriterium bör man ställa sig följande frågor:

- Bidrar uppfyllande av kriteriet till minskade utsläpp via minskad energiförbrukning samt till ett bättre klimat?

- Besitter den som skall svara på frågorna den kunskap som behövs? Om man inte besitter kunskapen att ange sin egen fjärrvärmeförbrukning, så kan man fundera på om man verkligen kan svara på alla de tekniska kriterierna.

- Besitter er granskande funktion (t.ex. stickprovskontrollant) den tekniska kompetens som behövs för att säkerställa att ni får adekvat indata? Kan denne bedöma att funktionen dels finns och dels faktiskt fungerar adekvat?

Om svaret på någon av ovanstående frågor, för ett givet kriterium, är nej så bör man nog fundera på vad kriteriet tillför. Min bedömning är att i stort sett varenda butik redan uppfyller dessa kriterier i tillräcklig omfattning för att bli godkänd.

Natural Resources Institute Finland

Changing from one energy source to another is more impactful than just small reductions in the use of energy. Throughout the document, only reduction of energy use is mentioned. The role of wind and solar energy could be highlighted, and it might be clear criterion how large proportion of energy is produced by renewable energy sources.

Naturskyddsföreningen

Vi noterar att det i de reviderade kriterierna inte längre finns något gränsvärde gällande butikens elförbrukning och inte heller något krav på att elförbrukningen ska minska över tid. Vi ser positivt på att det införs fler obligatoriska krav på åtgärder för minskad elförbrukning, men för att driva på energieffektiviseringen på ett tillräckligt effektivt sätt så anser vi att det behöver tillföras krav på gränsvärden för hur mycket el en butik får förbruka, alternativt krav på minskning över tid. I rådande energikris är det av stor vikt att alla aktörer i samhället gör vad de kan för att energieffektivisera sina verksamheter och minska sin elförbrukning så långt det är möjligt. Att ställa krav på minskad energiförbrukning över tid anser vi är ett betydligt mer effektivt sätt att driva på arbetet

med energieffektivisering och det är ett bra sätt att verifiera att de åtgärder som butiken vidtagit ger tillräcklig effekt.

Utöver att butikerna minskar sin förbrukning av el så är det av stor vikt att den el som köps in påverkar miljö och klimat i så liten uträkning som möjligt. Vi anser det i allra högsta grad vara motiverat att kravställa att butikerna köper in miljömärkt el och i andra hand förnybar el. Vi är införstådda med att förutsättningarna att ställa krav på inköp av el kan variera mellan de nordiska länderna beroende på lokal kontext. Eftersom det i förslaget på nya kriterier förekommer krav (01 och 02) som tar hänsyn till de nordiska ländernas skilda förutsättningar så vill vi lyfta möjligheten att ställa krav på inköp av miljömärkt el i de länder där det bedöms möjligt. El märkt med Bra Miljöval innebar att det ställs miljökrav på den förnybara elproduktionen som tar hänsyn till miljö, klimat, växter, djur och människor. Inköp av el märkt med Bra Miljöval bidrar även till konkret klimat- och miljönytta genom avsättning av medel till projekt som reparerar miljöskador i strömmande vatten och minskar elanvändningen.

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

Generally, all stores have measured electricity consumption and know how much they consume electricity. Problems might arise with some stores that are located in a shopping centre or such other place where they don't have separate electricity meters for the store because the electricity is included in the rent of the space. The list of daily energy saving procedures is very reasonable when you consider that an Ecolabelled store should be environmentally aware.

The parking garages that are not heated are not included in the heated area of the building that is used as a reference for the energy consumption. The lighting of these parking garages seldom has its own electricity meters so the consumption will often be included in the overall consumption of the store.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM är tacksam för de kommentarer som mottagits med avseende på föreslagna energi- och klimatkrav, samt kommentarer som berör det faktum att det är stora förändringar om man jämför med generation 3. NM håller med om att det finns fördelar med att titta på butikens faktiska effektivitet snarare än hur effektiv butiken borde vara med tanke på åtgärder och installerade system. NM har under de två senaste generationerna kriterier för dagligvarubutik arbetat med ett sådant verktyg vars syfte just är att bedöma hur energieffektiv butiken är. Dock gör NM bedömningen att detta verktyg inte fungerar optimalt för butikerna att hantera och resultatet (ett energiindex) är svårt för butikerna att hantera och kommunicera. Systemet kräver också ständig uppdatering vilket vår erfarenhet säger oss inte fungerar i praktiken. NM vill också fortsätta göra det möjligt för en kedja att centralt hjälpa enskilda butiker med rapportering i vissa krav som styrs centralt, vilket inte fungerar med dagens energiverktyg. NM väljer i stället att ställa faktiska absoluta krav på butiken att ha genomfört vissa åtgärder, där energianalys med handlingsplan är ett första steg. De absoluta krav vi ställer vet vi gör en skillnad i butiken energianvändning. NM väljer också att ta bort kravet om redovisning av förbrukad elektricitet då ett sådant krav dels inte medför någon miljönytta i sig, dels att NM inte kommer kunna hantera denna siffra i jämförelse med andra butiker då förutsättningarna för butikerna är olika om man ser till uppvärmning och annat som eventuellt drivs av inköpt elektricitet, samt butiker i gallerior som har dålig styrbarhet.

07 Eلفörbrukning

P2 Energi

Som det står i bakgrund så sker ju redan jämförelser av nyckeltal. Vad tillför då detta kriterium?

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Saknar lite poäng för energi och olika åtgärder. Hur produceras värme i butiken, finns massor av olika sett så tycker det hade varit motiverande med lite poäng, gillade även det gamla energiverktyget där man fick se koldioxidutsläpp. (Det är ugnarna i en butik som drar mest el.)

Natural Resources Institute Finland

also heat consumption should be monitored and reduced. Also, criteria on changing towards low emission heat production. "The area in square meters is documented in the requirement "Description of the store". The surface is defined as the internal area of the building that is heated more than 10 °C." Retailers would know this the best, but is heated square meters right reference? What about refrigerated square meters?

Nordisk Miljömärknings kommentar

Se kommentar ovan.

08 Daglig energibesparing

P2 Energi

En samling godtyckliga kriterier som inte driver branschen framåt.

Butiken måste utföra vissa åtgärder för daglig energibesparing:

- Belysning ska vara avstängd när publika eller personal områden inte är i bruk.

Hur kommer detta att kontrolleras när butiken är stängd?

Övervakningskameror/nattvandring? I vilken omfattning avser detta personalytor under verksamhetstid? Det finns knappt någon butik med närvarogivare i alla personalytor.

- Utomhusbelysning ska vara tids- eller behovsstyrd.

Att utomhusbelysningen helt saknar någon form av styrning förekommer i princip inte. Om den är tidsstyrd, hur länge får den lysa?

- Dörrar på kyl- och frysmöbler ska hållas stängda

Hur följer man upp detta? Har ni sett någon butik där dörrarna står öppna i någon omfattning?

- Dörrar till kyl- och frysrum ska hållas stängda

Hålls inte dessa dörrar stängda så kommer butiken att få slänga varor inom mindre än en dag.

- Kyl- och frysutrustning avfrosta regelbundet

Om detta inte sker regelbundet så kommer butiken att få kasta varorna inom något/några dygn beroende på årstid och ventilation. Det är alltså redan en förutsättning för att bedriva verksamheten och sker alltid regelbundet. Det görs liksom inte på något annat vis än automatiskt, antingen via tidur eller i regulator. Däremot så bör man säkerställa att även avfrosta tillräckligt länge för att säkerställa att all is försvinner i kylbatterierna och därmed inte höja energiförbrukningen i slutänden.

- Öppna kyl- och frysenheter ska vara täckta på natten.

Hur kontrollerar ni detta? I vilken omfattning gäller kravet? Dels finns det öppna kyldiskar som i 9 av 10 fall (minst) inte har gardiner eftersom besparingen sannolikt inte är ekonomiskt försvarbar (kylbaljor). Även F&G-diskar har sällan gardiner. Tveksamt om det är skäligt att uppfylla detta överallt.

- Elektrisk utrustning i kök och bageri måste vara avstängd när den inte används

Hur kontrollerar ni detta? Det är för övrigt mycket ovanligt att ugnar är på över natten.

- All belysning i butik och lagerutrymme ska succesivt bytas till LED

Krav på något som kommer att hända överallt oavsett svanens kriterier. Vad är då syftet med detta krav? Att det är LED har ju ingen betydelse i sig. Om syftet är att minska installerad el-effekt så bör kravet rimligen ställas på effekten, inte på tekniken.

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

De flesta butiker gör redan detta dagligen.

Klima- Energi- og Forsyningsministeriet

Der er udelukkende tale om anbefalinger, som ikke uden fysisk kontrol kan verificeres. Grundlaget for kontrol mangler for alle foranstaltninger undtagen tids- og behovsstyret udendørsbelysning og udskiftning af belysning fra traditionelle lyskilder til LED i butik og lager – der kan kontrolleres ved fakturering af installation.

Natural Resources Institute Finland

Exception for stores which are in premises which they do not operate themselves, such as shopping malls? Otherwise, it may be difficult to fulfil this requirement. In the future, it would of course be great if these issues could be brought to rental contracts, and maybe a requirement could be on discussion to be held with the company which is renting the premises.

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

It sounds a bit old fashioned to say that the lights should be turned off when the space is not being used. 24h stores are always in use, but the energy efficiency can be improved with adjusting the lighting to fit the needs of different spaces in different times of day. This is the future and should also be taken into consideration here.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM har valt att justera kravet efter remiss och NM väljer att ställa absoluta krav på åtgärder som ska vara genomförda vid godkänd licens. Nm har valt att ta till sig av remisskommentarerna för att samla de åtgärder där mest miljönytta kan göras såsom att butikens samtliga kyl- och frysenheter ska vara täckta, samt kompletterat dokumentationskravet att detta kontrolleras på plats.

O9 Nyinköp av energikrävande utrustning

P2 Energi

Här bör man ha i åtanke att den utrustning som är relevant för butikens förbrukning och som har energiklass (kyl-/frysdiskar och möjligen ventilationsaggregat) bara utgör en del i hela installationen. Man kan ha världens bästa kyldisk och hög energiförbrukning för att kyla den. Och vice versa kan man ha en dålig kyldisk men låg energiförbrukning för att kyla den. Kyllda diskar (och rum) har ett samspel med kylmaskinen och även med eventuellt fastighetssystem vid värmeåtervinning som är alldeles för komplext för att detta kriterium skall ha någon större praktisk betydelse. Likadant med ventilationsaggregatet så kan man ha en bra energiklass, men det säger inte något överhuvudtaget om hur mycket det kommer förbruka eftersom det inte beror på enskilda komponenter, utan på hela ventilationsanläggningens konstruktion och funktion. I praktiken så innebär det att det här kravet inte på något vis säkerställer en låg energiförbrukning. Det är lite som att ställa krav på 3-glasfönster, men strunta i att väggarna är oisolerade.

Klima- Energi- og Forsyningsministeriet

Følgende generelle krav kan implementeres:

- For alle kølemøbler gælder, at de skal være lukkede med f.eks. glasdør, glaslåg eller faste døre eller låg.
- For kølere til ikke-fordærlige varer (f.eks. flaskekølere og impuls-salgskølere): Der skal være installeret enten automatisk nat-funktion eller tænd-sluk-ure til de perioder, hvor forretningen er lukket.
- For de produkter, hvor der er EU-energimærkningsordning, kan man kræve, at produktet ligger blandt de to mest energieffektive energiklasser, hvor der er tilgængelige produkter i rette kategori og størrelse.

Endvidere kan der opsættes krav om, at indkøberne orienterer sig i EU's produktdatabase EPREL for energimærkede produkter, hvor opdateret information om tilgængelige produkter på markedet og deres energiklasse er offentlig tilgængelig:

<https://eprel.ec.europa.eu/screen/home>

Produktspecifikke kriterier:

Salgskølemøbler til supermarkeder: Der kan stilles krav om minimum energiklasse C eller bedre.

Hvis der er produkter i rette størrelse i energiklasse A og B, bør man gå efter dem.

Dette gælder også for flaskekølere, impuls-salgskølere og iscremefrysere.

Lagerkøleskabe: Energiklasse B eller bedre

Lagerfryseskabe: Energiklasse C eller bedre.

Natural Resources Institute Finland

Does this directly mean that new open (without doors) refrigerators and freezers are excluded? If not, it could be a separate criterion.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM har valt att justera kravet efter remiss så kravet avser samtlig energikrävande utrustning som butiker köper in där det finns en EU-energiklassning. För att undvika kräva specifik klass då det blir svårt när kravet avser olika typer av utrustning så kräver vi helt enkelt att butiken ska köpa utrustning som ligger bland de två bästa som finns att tillgå.

O10 Klimatåtgärder

Nemlig.com

Det er uforståelig og useriøst når en dagligvarebutik får samme antal point for at udfase skadelige kølegasser, som hvis den omstiller til vedvarende energi. Danske dagligvarebutikker har i stort omfang omstillet til CO2, drevet af skærpede danske regler for at beskytte grundvandet. Kun nemlig.com, som en større dagligvarebutik, har omstillet til brug af vedvarende energi.

P2 Energi: Till att börja med så skall man här tillgodose sig 4 av 16 poäng. Det finns knappt någon butik som inte redan skulle få 4 poäng (plugg-in diskar, uppvärmning, ventilation, värmeåtervinning).

Energianalys	Ingen kommentar
Egna åtgärder	Ingen kommentar
Köldmedier	Vad omfattas? Plug-in diskar? Komfortkylmaskin? Varför bara CO2 och inte andra köldmedier med låg GWP, som t.ex. propan? Här straffar man ut andra köldmedier som är likvärdiga i klimathänseende. Hur motiveras det?
Egen produktion av energi	Finns det någon nedre gräns för när man får poäng? T.ex. andel installerad effekt av total avsakrad effekt på elabonnemang? Stor anläggning likställs idag med liten?
Plugg-in diskar	Vem bestämmer vad som är välmotiverat? För det krävs en kännedom om verksamheten som bara butiken sitter på, alternativt (och beroende av syfte) en hög teknisk kompetens som omfattar såväl kyla som fastighetsteknik.
Behovs- eller tidsstyrd uppvärmning	Här är det omöjligt att inte få poäng. Har ni sett något exempel själva?
Behovs- eller tidsstyrd ventilation	Får man inte poäng här så är fastighetstekniken förmodligen på så låg teknisk/energimässig nivå att man kanske inte borde kunna märkas.
Laddning av elbil	Är väl BBR-krav vid nybyggnation? I övrigt ingen kommentar.
Värmeåtervinning	Butiker som inte uppfyller detta krav förekommer inte i praktiken. Med det sagt är det långt ifrån självklart att det fungerar som det är tänkt. Men funktionen är inte kravställd ovan.
CO2-beräkning	Hur skall denna användas?

Kommentarer från Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Energianalysen är inte värd 4 poäng. Jobbar man redan mycket med detta så ger en energianalys inte så mycket. Så beroende på hur duktig man är med sin elförbrukning så betyder poängen olika mycket för olika butiker. Tycker värmeåtervinningen är mer värd än ett poäng. Har man en effektiv värmeåtervinning så gör den mer än alla andra saker i tabellen.

Klima- Energi- og Forsyningsministeriet

Det foreslås at kun afrapporterede energianalyser af tredjepart bør udløse point, når

den alene opfylder kravene for klimaindsatsen. Det foreslås at kun realiserede og dokumenterede energibesparelser bør udløse point, ikke planlagte foranstaltninger. Detailbutikker har ofte flere køleinstallationer (centrale køleanlæg, kondenseringsaggregater, køle eller fryse og plug-in-kølemøbler) i butikkerne, og kravet kan afspejle dette og acceptere, at et eller flere konverteringer til naturlige kølemidler udløser point. Særligt i lyset af at udskiftning af køleinstallation oftest er en stor investering. KEFM anbefaler brug af Drivhusprotokollen til opgørelse af dagligvarebutikkens klimaregnskab. Desuden kan man overveje at præcisere, at der er tale om udledning af drivhusgasser (CO₂-ækvivalenter) og ikke blot CO₂. I tråd med behovs- eller tidsstyret ventilation og opvarmning anbefales styring af belysning indenfor og udenfor. Implementering af lysstyring udløser 1 point. Udfasningen af lyskilder med kviksølv efter en revision af RoHS-direktivet betyder, at det bliver forbudt at sende nye T5 og T8-rør på markedet fra august 2023. Det er stadig tilladt at sælge ud af lagre, men der forventes ikke at være store lagre hos importørerne, der i stedet presser på for at skifte til LED armaturer. For at tilskynde udskiftningen kan konvertering til LED belysning udløse 1 point.

Se nyheden.

<https://ens.dk/presse/forbud-om-hjoernet-millioner-af-lysstofroer-skal-skiftes-til-led>

Natural Resources Institute Finland

If the store operates the premises themselves, we see that 4 points is a very low requirement. On the other hand, if they cannot affect the premises, it is a lot. In the future, it would of course be great if these issues could be brought to rental contracts, and maybe a requirement could be on discussion to be held with the company which is renting the premises.

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

As for the O10 climate action, it is possible to get the needed 4 points. In the energy analysis it is important that it includes not only the actual building but also the equipment used by the business such as the refrigerating and freezing equipment of the stores. The role of these equipment is very important in a grocery store, so it cannot be left outside of the analysis. The requirement about refrigerants should be defined so that also other natural refrigerants than carbon dioxide are awarded with points. Especially stores that are attached to a residential building are not always able to use carbon dioxide equipment due to the noise levels. In these stores propane has been used because it has a low GWP. Charging electric vehicles in a store that is in a ground floor of a bigger building in the city centre is totally impossible to organize. Because of that the 1 point for this in relation to the energy analysis's 4 points is not really fair. Could a store also get a point if it is located in an Ecolabelled building?

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM är tacksam för remissvaren och har justerat kravet efter remiss. Dels har poängkrav flyttats upp till absoluta obligatoriska krav, dels är åtgärdslistan nu enbart pänggivande utan krav på minst antal poäng. Detta för att NM bedömer de obligatoriska kraven som tillräckligt tuffa och med stor effekt, och att butikerna då i detta krav kan samla poäng. Vissa poäng är enklare att få och vissa poäng svårare, men det är till stor del beroende på i vilket nordiskt land butiken ligger. Förutsättningarna i de nordiska länderna skiljer sig.

3.3.5 Kapitel 4 – Avfall

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

Generally, source sorting of the waste is very normal already because also the waste legislation requires stores to separate their waste. Some problems have arisen with the hard plastic packaging, because there might not be a suitable recycling process for them. Separating just for the sake of separating is not rational.

O11 Restavfall

ICA Maxi Östersund

Han får inte restavfall i kg från entreprenören. Men kan ta fram rimligt bra siffror genom egna schablonmätningar...

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Gör det inte för svårt för butikerna. Känns som att det blir för mycket jobb och att ni kommer tappa många butiker.

Avfall Norge

Avfall Norge mener det er en viktig forutsetning for at dagligvarebutikker skal oppnå et godkjent miljømerke, at de følger opp kravene i lover og forskrifter angående miljø. Batterier i restavfallet er blitt et stort og økende problem, og vi viser derfor til en plikt dagligvarebutikker som selger batterier har ihht. Avfallsforkriften: § 3-6. Plikt til å informere Forhandler skal informere om at løse batterier ikke skal kastes sammen med annet avfall og om den mottaksplikten som forhandleren har. Det skal informeres gjennom oppslag i butikklokaler. Teksten skal være iøynefallende, lett lesbar og skille seg ut fra øvrig informasjon. Denne plikten er det få dagligvarebutikker som følger opp, og vi mener dette bør være en forutsetning for å få et miljømerke. Vi ser gjerne at dette blir innarbeidet i miljøkravene til dagligvarebutikkene.

Miljøministeriet

Ift. O11. Restaffald skal butikken angive mængden af restaffald fra den daglige drift i kg om året. Disse tal skal komme fra *affaldsentreprenøren* (Miljøministeriet skal her gøre opmærksom på, at det i Danmark hedder indsamlingsvirksomheden). Det følger af [affaldsbekendtgørelsens](#) § 60, stk. 1, at virksomheder skal sortere deres affald til særskilt indsamling. Kildesortering er et element af sortering til særskilt indsamling. Alle virksomheder vil derfor være underlagt kravet om kildesortering i Danmark. Affaldsbekendtgørelsens § 60, stk. 3. fastslår, at affald fra affaldsproducerende virksomhed, der er egnet til materialenyttiggørelse, skal materialenyttiggøres.

På den baggrund bør miljømærkekriterierne skærpes i forhold til det foreslåede, således at det *ikke* er tilstrækkeligt kun at sortere det som ens ”nuværende” affaldsindsamler tilbyder at afhente jf følgende kriterie: ”Butikken skal kildesortere alt affald, som genereres. Affaldet skal sorteres i fraktioner, som er relevante og i overensstemmelse med, **hvad affaldsentreprenøren udbyder at kunne modtage**” (MIMs fremhævelse).

I Danmark gælder iflg. ”affaldsbekendtgørelsens § 60, stk. 3, at affald fra affaldsproducerende virksomhed, der er egnet til materialenyttiggørelse, skal materialenyttiggøres.” Ligeledes skal virksomheder sortere det husholdningslignende erhvervsaffald efter samme sorteringskriterier som borgerne. Dette sorterede affald (9 fraktioner ekskl. restaffald) skal gå videre til materialenyttiggørelse – dvs. virksomheder

skal finde affaldsindsamlere, der vil afhente alle 9 fraktioner og kan ikke nøjes med et mindre antal fraktioner i det tilfælde, at den ”sædvanlige” affaldsindsamlerne (affaldsentreprenør) ikke tilbyder at afhente det. Virksomhederne kan dog benytte samme kombinationsmuligheder, som gælder for kommunernes indsamlingsordninger, således at antallet af beholdere i praksis kan reduceres – men typerne af affald, der sorteres, kan ikke reduceres.

Forslag til skærpelse kunne være: *”Butikken skal kildesortere alt affald, som genereres. Affaldet skal sorteres i fraktioner, som er relevante og skal sendes til enten forberedelse med henblik på genbrug eller til genanvendelse. Der skal som minimum sorteres i fraktionerne mad-, papir-, pap-, glas-, metal-, plast-, mad- og drikkekartonaffald, tekstilaffald samt farligt affald. I Danmark kan visse fraktioner indsamles kombineret jf. undtagelsesmulighederne i affaldsbekendtgørelsen.”*

Vedr. afsnit 5 om indkøb: Det kan overvejes at indføre et kriterie om, at dagligvarebutikken ikke må være afsender af adresseløse forsendelser i form af fx reklamer. Flere butikskæder er allerede overgået til 100% online markedsføring, hvilket reducerer mængden af papiraffald hos husholdningerne.

Naturskyddsföreningen

Vi ser även positivt på att gränsvardet för mängden sorterat avfall har skärpts och välkomnar att kraven som rör butikens matsvinn innehåller fler obligatoriska krav på förebyggande åtgärder och analys för minskat matsvinn uppdelat i produktgrupper. Däremot så anser vi att det behövs tillföras kvantitativa krav på minskning av matsvinn alternativt ett gränsvärde för mängden matsvinn för att kraven ska vara tillräckligt effektiva. Att minska matsvinnet i alla led är en central fråga för att minska miljöbelastningen från vår matkonsumtion. Dagligvaruhandelns matsvinn har minskat de senaste åren, men är fortfarande hög, i synnerhet i vissa produktgrupper sasom bröd och frukt & grönt.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM har tagit hänsyn till remissvar och justerat kravet på så vis att kravet ställs på butiken att sortera i relevanta fraktioner, oavsett möjligheterna för butikens nuvarande avfallsentreprenör att hantera fraktionerna. Butiken kan alltså behöva byta avfallsentreprenör. Mn har också lagt till textilavfall och farligt avfall i listan över fraktioner. NM väljer att inte införa ett specifikt krav för hantering av batterier då hanteringen av dessa styrs via lagkrav.

O12 Organiskt avfall

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Matavfall hämtar kommunen gratis (sådant som kommer från lunchrummet) men inte organiskt avfall för det är upphandling. Vad finns det monopol på och inte? Vad är verksamhetsavfall och hushållsavfall? Borde göras lite mer research på detta.

O13 Källsortering

Nemlig.com

Kravet er unødvendigt med de nye sorteringskrav, som alle danske virksomheder skal efterleve.

Avfall Norge

mener det er en viktig forutsetning for at dagligvarebutikker skal oppnå et godkjent miljømerke, at de følger opp kravene i lover og forskrifter angående miljø. Batterier i restavfallet er blitt et stort og økende problem, og vi viser derfor til en plikt dagligvarebutikker som selger batterier har ihht. Avfallsforriften:

§ 3-6. Plikt til å informere

Forhandler skal informere om at løse batterier ikke skal kastes sammen med annet avfall og om den mottaksplikten som forhandleren har. Det skal informeres gjennom oppslag i butikklokaler. Teksten skal være iøynefallende, lett lesbar og skille seg ut fra øvrig informasjon.

Denne plikten er det få dagligvarebutikker som følger opp, og vi mener dette bør være en forutsetning for å få et miljømerke. Vi ser gjerne at dette blir innarbeidet i miljøkravene til dagligvarebutikkene.

3.3.6 Kapitel 5 – Inköp

O14 Inköp av tjänster och produkter

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen menar att det finns utrymme för skärpning av de obligatoriska krav som rör butikens inköp av tjänster och produkter (krav 014). I de reviderade kriterierna omfattas trycksaker och mjukpapper av krav på 100 % miljömärkt, men det finns inga krav på att de rengöringsprodukter som används för städning av verksamhetens lokaler ska vara miljömärkta. Det ställs inte heller krav på miljömärkning för hygienprodukter som köps in för användning i personalutrymmen, så som tvål och handkräm. I brist på tillräckligt restriktiv lagstiftning spelar miljömärkningen en viktig roll i utfasningen av miljö- och hälsofarliga ämnen. Eftersom det finns ett bra utbud av miljömärkta hygien- och rengöringsprodukter på marknaden anser vi att det är både relevant och möjligt att skarpa kraven gällande inköp av miljömärkta varor så att det även omfattar rengörings- och hygienprodukter.

Dagligvaruhandeln är en viktig aktör för att driva på omställningen till produkter och tjänster med mindre belastning på klimat, miljö och hälsa, både som kravställare av produkter och tjänster som används i verksamheten och genom att erbjuda hållbara produkter i sortimentet.

P6 Inköp av miljömärkta tjänster och produkter

Nemlig.com

Indkøb af miljømærket kaffetjeneste er ikke muligt i Danmark. Her stilles et ikke opnåeligt krav for danske virksomheder.

3.3.7 Kapitel 6 – Butikens transporter vid e-handel

SOK (The Central Finnish Cooperative Society)

A single store does not have the power to impact what vehicles are used or purchased for the deliveries of online orders.

Nordisk Miljömärknings kommentar

NM justerar kravet om transporter till att endast gälla butiker vars omsättning till minst 50 % kommer från e-handel. NM väljer också att ta bort kravet om eco-driving då detta ingår i körkortsteorin och är svårt att följa upp vidare.

O15 Nyinköp av fordon

ICA Maxi Östersund

O15 O16 O17 Butiken kör inte själva längre utan använder JET-pack transporter som har en bil dedikerad till butiken varje dag samt extrabilar vid högtryck. Frågan är om kraven ska gälla även för dom vilket han tror kan fungera. Bör skrivas in på något sätt isf.

Hemköp

Våra leveranser sker genom Dagab. Vi har länge inom Axfood lobbat för en förändring i körkortskraven då det just nu krävs att en förare har lastbilskörkort för att köra en el-driven e-handelstransportlastbil (då den totala vikten blir mer än 3500kr). Därför har vi idag inga el-ehandelslastbilar, för dom blir för tunga med varor och det kommer krävas mer av varje förare (och om vi ändå skulle ha el-lastbilar, då måste vi packa dom med mindre varor och därmed transportera mer luft). I dagsläget skulle vi inte klara det här kravet förrän vi ser en förändring.

Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Man köper sällan nya fordon utan köper mest begagnat. Det blir en ekonomisk fråga. Har man en liten andel e-handel så är det inte realistiskt att köpa ett nytt fordon som kostar mycket pengar. Om gränsvärdet för omsättning är till exempel mindre än 3 % av omsättningen så kanske det räcker med EU-kravet.

Naturskyddsföreningen

Vidare uppmuntrar införandet av obligatoriska krav på butikens transporter vid online-tjänst och ser positivt på kravet om att nyinköpta fordon ska drivas med el, biogas eller vätgas (O15).

O16 Logistik för effektiva körningar

Hemköp

Samma som ovan, våra transporter görs genom Dagab och vi kan såklart kravställa att rutterna är optimerade, men det är ju ganska så självklart att de redan är det eftersom det är bäst för alla parter, så förstår inte syftet med detta krav. Det enda som gör e-handelsleveranser icke-effektiva är att e-handelskunder har olika leveranstider, och det är ju inget som vi kommer kunna ändra på.

O17 Sparsam körning

Hemköp

Eftersom våra transporter går igenom Dagab så kan vi kravställa att detta ska genomföras, men varje butik kan inte ansvara för att detta krav ska genomföras, det måste i sådant fall göras på kedjenivå. Eco-drivning är en del av körkortskravet, så hur ska denna utbildning skilja sig från det? Även, hur lång tid ska utbildningen vara och hur ska den gå till och ta upp? Om vi skulle kravställa detta mot Dagab, då innebär det en ökad personalkostnad för dom varje år. Jag har svårt att se hur detta ska. Övergripande kring transportkraven tycker jag att de är väldigt svåra att leva upp till. Alla butiker i Sverige har ju en central transport-flott som dom använder sig av, vare sig det är en ICA, Coop, City Gross,

Willys, Hemköp butik– mig veterligen har ingen enskild butik en egen fordonsflotta som de själv kan styra över, därför blir dessa krav väldigt svåra för en enskild butik att leva upp till. Jag uppmanar er att tänka över dessa krav en till gång.

3.3.8 Kapitel 7 – Ledningens ansvar Utbildning och kommunikation

Kommentarer från Ica Supermarket/Kvantum Sverige

Måste finnas klara utbildningskit från Svanen som butiker kan ladda ner för att detta ska vara görbart.